

1. УВОДНО РАЗМАТРАЊЕ

Примарни циљ БиХ политика је чланство у Европској унији. Основни разлог за приступање Европској унији је потреба земаља изван Уније да се прикључе тржишту Европске уније. И ако постоји довољан државни консензус свих политичких и научних фактора унутар БиХ да је процес придруживања Европској унији неизбијежан, још увјек не постоји довољан ангажман око имплементације адекватних економских, социјалних и политичких реформи неопходних за успјешну интеграцију у ЕУ.

Постојање критерија конвергенције (приближавања) је веома важно, јер омогућава потенцијалним чланицама, као што је и БиХ, да се усмјере на имплементирање специфичних политичких и економских мјера ради што експедитивнијег и ефикаснијег приближавања. У циљу што једноставнијег разумјевања критерија приближавања неопходно је да се одмах на почетку дефинише *реална, нормална и структурална* конвергенција.

Реална конвергенција се дефинише као сличност у висини „GDP-а“ по становнику, разине номиналних надница, равнотеже реалног девизног курса, сличности разине цијена, те односу цијена вањско-трговинских и локалних добара. У оквиру *структуралне конвергенције* услови се односе на реалну и финансијску отвореност, мобилност фактора производње, висок удио међународне трговине (између земаља ЕУ и транзицијских земаља) и сличности економских структура земаља. Номинална конвергенција условљава, односно захтјева од транзицијских земаља да испуне критерије из Копенхагена (економске, политичке и институционалне) и Мастрихта-(Maastrichta), (инфлација, дугорочне каматне стопе, дефицит државног буџета, јавни дуг и независност Централне банке).¹ Сви наведени критерији у великој мјери утичу на утемељење макроекономске стабилности.

¹ Касумовић М. Макроекономски ефекти придруживања БиХ ЕУ, Принтком, Тузла 2008.

Оно што транзицијске земље очекују од испуњења ових критерија јесте и прикључење ЕМУ (Европској монетарној унији) од чијег се чланства очекује „повећана економска стабилност, пораст трговине и снижавање каматних стопа“.

1.1. Предмет и циљ писања рада

Предмет писања рада су макроекономски ефекти, односно макроекономске користи али и негативни ефекти које ће имати Босна и Херцеговина након придружења ЕУ у односу на досадашње и садашње макроекономско стање када Босна и Херцеговина није пуноправна чланица ЕУ.

Циљ рада је процјена макроекономских ефеката придруживања и пуног чланства Босне и Херцеговине у ЕУ, како би се створила подлога за преговоре са ЕУ, нарочито када су у питању сектори којима је неопходно одређено вријеме за прилагођавање. Овом темом истражени су позитивни и негативни ефекти које Босна и Херцеговина има као могућност у макроекономској стратегији ЕУ. Интерпретиране су макроекономске фазе корисних ефеката придруживања и потенцијалних обавеза након придруживања Босне и Херцеговине ЕУ. Објашњена је садашња и будућа макроекономска концепција, те направљене разлике прије и после придруживања Босне и Херцеговине ЕУ. Међу потенцијалне економске користи сврстани су сви облици привређивања, као и потенцијалне економске заблуде непознавањем привређивања у ЕУ. Наглашено је да процес интегрирања и кооперације унутар ЕУ омогућава смањење развојних разлика међу чланицама, углавном помоћу реалне конвергенције смањивањем разлика између сиромашних и богатих земаља чланица.

У бројним радовима на теоријској и емпириској основи доказано је да су потенцијалне користи придруживања ЕУ у дугом и средњем року знатно веће од евентуалних губитака и трошкова.² Сходно томе, очекивати је, да макроекономски ефекти придруживања Босне и Херцеговине ЕУ, буду развојни привредни систем, те јачајање мира и социјалне сигурности. Чланство у ЕУ утемељује институције које имају кључну улогу у повећању раста. Искуства других земаља показују да развој и раст привреде зависи од тога колико су привредни систем и остале релевантне области и институције способни да се у разумном року и на прави начин прилагоде новом економском окружењу.

1.2. Извори података и методе прикупљања

Овај рад је усмјерен у правцу прегледа економских реалности унутар Босне и Херцеговине и могућности испуњавања критерија конвергенције као предуслова за пуноправно чланство у ЕУ. До данас у Босни и Херцеговини није објављена цјеловита студија нити је урађено цјеловито истраживање о макроекономским ефектима придруживања Босне и Херцеговине Европској унији. Мали број радова се бавио овом проблематиком и то само с појединачних аспеката.

Разматрање је испуњавања транзицијских, економских и социјалних параметара, те унутрашње и вањске економске стратегија Босне и Херцеговине. То све је отежано због недовољних и неадекватних статистичких података.

² Смаилбеговић Смаил, Макроекономија и макроекономско окружења, Слово, Мостар, 2004.год., стр. 399.

Додатно ограничење представља и чињеница да су све земље из посљедња два проширења ЕУ укључујући и земље кандидаткиње (Македонија, Хрватска и Турска) осим Албаније, Босне и Херцеговине, Србије и Црне Горе уврштене у мјерења ДЦИ (DCI – DeKa Convergence Econ. Indicators, DeKa Bank) ³према којима се на основу макроекономских показатеља и институционалних индикатора, раде тачна мјерења успјешности конвергенције. То су основни разлози због којих је код нас писана материја из ове области у недостатку. Како је рад углавном теоријског карактера нису кориштене никакве истраживачке методе.

1.3. Садржај и структура рада

Структуру рада чини пет засебних поглавља, међусобно повезаних у јединствену цјелину. Прво поглавље представља увод, са конкретним дефинисањем предмета и циља рада, истраживачким методама итд. У другом поглављу даје се уопштено објашњење о европским и економским интеграцијама, као и корист коју БиХ остварује придруживањем ЕУ. У трећем поглављу дају се основне поставке процеса транзиције као процеса који претходи процесу придруживања ЕУ. Тиме то поглавље представља неку врсту подлоге даљним разматрањима. У четвртном поглављу анализирају се хронологија настанка ЕУ, институције ЕУ и основне карактеристике. Док у петом поглављу објашњавају се односи БиХ и ЕУ, тј. досадашња провођења реформи у БиХ.

³ ДЦИ – Дека Цонвергенце Екон. Индицаторс, Дека Банк - Еуропе'с ларгест финансиал сервисес организатионс, Енгенеринг Маркет Оутлоок, Аугуст, 2009. год.

Ту се презентира економско стање у Босни и Херцеговини као и неуспјех у провођењу економских реформи ,након тога се у истом поглављу осврће на важност и мотиве провођења истих,затим је направљен осврт на најважније секторске политике којима БиХ треба да тежи при конвергирању према ЕУ.

На крају рада урађен је закључак анализиране теме и наведена је литература и интернет странице које су кориштене у изради овог рада.

2. ЕВРОПСКЕ И ЕКОНОМСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

2.1. Дефинисање појма економских интеграција

Међународне економске интеграције су организовани системи економско-политичке сарадње и повезивања земаља на основама развоја свестраних и сталних веза, рационалне међусобне подјеле рада и ефикасног кориштења расположивих ресурса у циљу повећања благостања народа и конкурентне способности фирми и држава чланица на свјетском тржишту.

Економска интеграција се остварује на простору који обухвата територије више држава, са циљем да се отклоне препреке кретању роба, услуга и капитала.

Економске интеграције обично настају на два начина. Први је политичком вољом државе која је довољно снажна да такву идеју оснаже (нпр. Римско царство, или европске колонијалне силе XVIII и XIX века).